

Formy realizace (činnosti) veřejné správy – úvod

MP615Z Správní právo I

11. přednáška 4. 5. 2023

Petr Havlan

Osnova přednášky a její cíl

- **Formy realizace (činnosti) veřejné správ**
 - **úvodem**
 - **pojem**
 - **členění forem realizace (činnosti) veřejné správy**
 - **přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy**
 - **správní akty**
 - **veřejnoprávní smlouvy**
 - **tzv. jiné správní úkony**
 - **faktické úkony s přímými právními důsledky**

Cíl: cílem této přednášky je, aby studenti byli s to vymežit pojem a v tom podstatném přiblížit hlavní formy realizace (činnosti) veřejné správy.

Realizace (činnost) veřejné správy

Úvodem

- činnost veřejné správy = funkční pojetí VS
 - cíle a úkoly veřejné správy
 - funkce veřejné správy
 - metody působení veřejné správy
 - formy realizace (činnosti) veřejné správy

Formy realizace (činnosti) veřejné správy

Pojem

■ pojem

- formy realizace (činnosti) VS jsou finálním, **vnějším** výrazem činnosti správních orgánů, resp. konkretizují a projevují činnost VS **navenek**

Formy realizace (činnosti) veřejné správy

Členění

▪ členění forem realizace (činnosti) VS

- právní (s „*právo*tvornými“ účinky) formy činnosti
 - neprávní (*organizační*) formy činnosti
-
- tzv. externí (vnější) formy
 - tzv. interní (vnitřní) formy

Formy realizace (činnosti) veřejné správy

Členění

- právní formy činnosti
 - jednostranné („*subordinační*“): správní akty (vnější, vnitřní)
 - dvou- a vícestranné (*koordinační* i „*subordinační*“): správní dohody
 - jiné formalizované správněprávní úkony (tzv. jiné správní úkony)
 - faktické úkony s přímými právními důsledky

Formy realizace (činnosti) veřejné správy

Členění

- neprávní (organizační) formy činnosti

- operativně organizační činnosti

- materiálně technické operace

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

- formy realizace (činnosti) VS
- právní formy činnosti
 - normativní (abstraktní) správní akty
 - externí normativní správní akty
 - interní normativní správní akty (interní normativní instrukce)
 - individuální (konkrétní) správní akty
 - externí individuální správní akty
 - interní individuální správní akty (individuální služební pokyny)
 - smíšené správní akty
 - správní dohody (veřejnoprávní smlouvy)
 - tzv. jiné správní úkony (jiné úkony VS)
 - faktické úkony s přímými právními důsledky
- neprávní (organizační) formy činnosti
 - operativně organizační činnosti
 - materiálně technické operace

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Správní akty

- někdy též označované jako *akty veřejné správy*
- jde o jednostrannou formu realizace veřejné správy veřejno-mocenského charakteru
- nestejnorodá skupina forem realizace veřejné správy
 - dle postavení adresáta rozlišujeme správní akty vnitřní a vnější
 - dle typu činnosti rozlišujeme správní akty normativní, individuální (správní akty *stricto sensu*) a smíšené

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Správní akty

normativní správní akty (externí NSA)

- jsou *obecné*, co do předmětu, i co do adresátů
- jsou *pramenem práva* (externí NSA obsahuje *obecně závazná pravidla chování*)
- *znaky NSA*
 - normativnost
 - obecnost
 - abstraktnost
 - závaznost (platnost, účinnost, publikace) a vynutitelnost
 - podzákonost
 - odvozenost (NSA prováděcí)
 - prvotnost (NSA prvotní)

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Správní akty

- *ústavně právní východiska normotvorby veřejné správy*
 - *čl. 78 Ústavy ČR*
 - *K provedení zákona a v jeho mezích je vláda oprávněna vydávat nařízení. Nařízení podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády.*
 - *čl. 79 odst. 3 Ústavy ČR*
 - *Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.*
 - *čl. 104 odst. 3 Ústavy ČR*
 - *Zastupitelstva mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky.*

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Správní akty

- *druhy NSA*
 - *nařízení vlády*
 - k jejich vydání může, ale nemusí být zákonné zmocnění
 - *NSA ministerstev aj. správních úřadů* (typicky vyhlášky ministerstev)
 - k jejich vydání musí být zákonné zmocnění
 - *obecně závazné vyhlášky obcí a krajů*
 - k jejich vydání stačí obecná zákonná vymezení věcných okruhů působnosti
 - *nařízení obcí a krajů*
 - k jejich vydání musí být zákonné zmocnění
 - *ostatní abstraktní formy správní činnosti*
 - statutární předpisy, vnitřní předpisy

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Správní akty

- NSA jako výsledek normotvorného procesu
 - pro vydávání NSA platí tyto *zásady*:
 - mohou je vydávat jen orgány k tomu *příslušné*
 - mohou být vydávány jen na základě zákonného či ústavního *zmocnění*
 - musí být vydávány stanovenou *formou*
 - musí být zachován předepsaný *proces* vydávání
 - musí být respektován princip *právní síly*
- pozn. v souvislosti s normotvorbou veřejné správy lze připomenout i její podíl na přípravě návrhů zákonů (viz § 24 kompetenčního zákona)

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Správní akty

- interní NSA
 - jedná se o abstraktní formy vnitřní činnosti veřejné správy, obvykle označované jako *interní normativní instrukce*, pokyny, směrnice nebo normativní akty řízení apod.
 - vydávají je správní orgány či úřední osoby v mezích své řídicí působnosti
 - směřují výlučně vůči služebně podřízeným subjektům, byť individuálně nespecifikovaným
 - *nemají* obecnou závaznost a *nejsou* tak pramenem správního práva
 - jako vnitřní předpisy ve veřejné správě přicházejí v úvahu např. organizační řády, spisové řády, jednací řády apod. povahu abstraktních vnitřních aktů ve veřejné správě mají i tzv. statuty či statutární předpisy
 - vydávání vnitřních předpisů je v některých případech výslovně předepsáno zákony (např. jednací řád zastupitelstva obce), v jiných nikoliv (např. organizační řád obecního úřadu), a přijetí takového vnitřního předpisu je věcí potřeby a závisí vždy na uvážení příslušného orgánu

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Správní akty

individuální správní akty (externí ISA)

- jsou *konkrétní*, co do předmětu, i co do adresátů
- *nejsou* pramenem práva nicméně *jsou* právně závazné a mocensky vynutitelné
- jsou výsledkem *procesu autoritativní aplikace* správního práva čili *rozhodování* správního orgánu o konkrétních právech, právem chráněných zájmech a povinnostech individuálně určených (konkrétních) subjektů
- rozlišují se ISA:
 - konstitutivní (zakládají, mění, ruší správněprávní vztahy – mají účinky *ex nunc*) a deklaratorní (autoritativně potvrzují existenci správněprávních vztahů – mají účinky *ex tunc*)
 - *ad personam* (vztahují se výlučně k osobě – např. udělení státního občanství, rozhodnutí o přestupku) a *in rem* (vztahují se k adresátovi přes jeho vztah k určité věci – např. územní rozhodnutí, povolení k nakládání s vodami)
 - meritorní a procesní (mezitímní)
- tzv. vnější ISA jsou zpravidla výsledkem *správního řízení*, nejčastěji mají formu „**správního rozhodnutí**“
 - kromě rozhodnutí zná SŘ též „*jiné správní úkony*“ - vyjádření, osvědčení, ověření a sdělení (viz § 154 an. SŘ); jejich právní úprava se uplatní obdobně i pro úkony, správním řádem nepojmenované (viz § 158 SŘ); i zde jde o postup dle „správního řádu“, avšak méně formalizovaný; daný postup nemá povahu „správního řízení“, nicméně disponuje některými srovnatelnými instituty

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Správní akty

individuální služební pokyny (interní ISA)

- jejich adresáty jsou jednotlivé organizačně podřízené subjekty, tj. zpravidla jednotlivé úřední osoby
 - mají ve veřejné správě tzv. vnitřní zaměření, resp. vnitřní účinky
- slouží k realizaci řídicích pravomocí představitelů správních orgánů vůči jednotlivým pracovníkům v organizačním systému veřejné správy, tedy ve vztazích subordinace (nadřízenosti a podřízenosti)
 - odtud také jejich označení *individuální služební akty*

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Správní akty

smíšené správní akty (SSA)

- *konkrétní*, co do předmětu a *obecné*, co do adresátů (akty *konkrétně abstraktní*)
nebo
- *obecné*, co do předmětu a *konkrétní*, co do adresátů (akty *abstraktně konkrétní*)
- *nejsou* pramenem práva
- jde o akty, které *vykazují* jak *některé znaky* aktů *normativních*, tak i aktů *individuálních*
 - „stojí“ tedy mezi NSA a ISA
- správní řád je prezentuje jako **opatření obecné povahy** (OOP - viz § 171 an. SŘ) – nemohou být jimi samostatně stanoveny povinnosti; v mezích zákona mohou pouze určovat rozsah těchto povinností

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Správní akty

- Příklady OOP
 - územně plánovací dokumentace dle stavebního zákona (územní rozvojový plán, zásady územního rozvoje, územní plán, regulační plán)
 - dopravní značení
 - stanovení záplavového území nebo ochranného pásma vodních zdrojů
 - návštěvní řád národního parku
 - opatření orgánů ochrany veřejného zdraví (např. nejrůznější opatření v souvislosti s covidem)
- OOP jsou výsledkem procesního postupu stanoveného ve správním řádu
 - jde o svébytný procesní postup dle *části šesté SŘ*, s případnými odchylkami podle *zvláštních právních předpisů*
 - daný postup *nemá* povahu „správního řízení“, nicméně disponuje některými srovnatelnými instituty

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Správní akty

vlastnosti správních aktů

- **platnost** – projev vůle správního orgánu navenek; od okamžiku platnosti je správní orgán svým správním aktem vázán – P je často spojována s vydáním správního aktu
- **účinnost** – správní akt již vyvolává zamýšlené právní důsledky navenek
- **právní moc** – správní akt je závazný pro účastníky a pro všechny správní orgány; okamžik od něhož ISA již nelze změnit nebo zrušit prostřednictvím řádných opravných prostředků (viz § 73 SŘ)
- **vykonatelnost** – ISA ukládající povinnost plnění může být vynucen státní mocí; rozhodnutí je vykonatelné dnem nabytí právní moci nebo pozdějším dnem, který je v něm uveden (viz § 74 SŘ)

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Správní akty

náležitosti správních aktů

- požadavky kladené právním řádem na správní akty
- skupiny náležitostí:
 - **kompetenční** – pravomoc, působnost a příslušnost k vydání aktu
 - **obsahové (materiální)** – v případě ISA výrok (též enunciát, tenor, decernát, sentence), odůvodnění a poučení (viz § 68 odst. 1 SŘ)
 - **vnější forma** – zásadně písemná; označení správního aktu (viz § 69 SŘ)
 - **procedurální** – požadavky správního práva na postup správního orgánu při vydání správního aktu

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Správní akty

vady správních aktů

- vadný je správní akt, který není věcně správný či nemá všechny nezbytné náležitosti
- možnosti nápravy jsou stanoveny různě dle konkrétních druhů správních aktů

▪ vady *normativních* správních aktů

- jde o rozpor (u aktu jako celku či u jeho jednotlivých ustanovení) s ústavním pořádkem nebo se zákonem
- k posouzení rozporu a k příp. rozhodnutí o *zrušení* NSA je příslušný Ústavní soud
 - *čl. 87 odst. 3 Ústavy*: Zákon může stanovit, že namísto Ústavního soudu rozhoduje Nejvyšší správní soud o zrušení právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu se zákonem (*dosud nenaplněno*)

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Správní akty

▪ vady *individuálních* správních aktů

- presumpce správnosti – na ISA se hledí jako na bezvadný, dokud není úředně shledán opak
 - dle „závažnosti“ vad lze rozlišovat
 - **akty věcně nesprávné** - *vady zákonnosti* event. i vady procesní - náprava prostřednictvím opravných prostředků (akty napadnutelné, naříkatelné), mohou je změnit či zrušit *přezkumné orgány*
 - **akty formálně nesprávné** - *vady opravitelné i bez návrhu* (chyby v psaní či jiné zřejmé nesprávnosti – viz § 70 SŘ)
 - **akty nicotné** - *vady nicotnosti* (důvody nicotnosti vymezuje správní řád - viz § 77 SŘ) - zpravidla je nicotnost nutno prohlásit rozhodnutím (ISA vydal věcně nepříslušný správní orgán; ISA je zjevně vnitřně rozporný, právně či fakticky neuskutečnitelný či jej nelze vůbec považovat za rozhodnutí správního orgánu)
 - **paakty** - *akty „domnělé“* („domnělost“ netřeba autoritativně prohlašovat); nevyvolávají žádné právních účinky (nejde o ISA - presumpce správnosti se neuplatní)

▪ způsoby nápravy vad ISA

▪ především:

▪ **změna**

▪ **zrušení**

▪ **sistace** (pozastavení účinnosti) – např. přiznání odkladného účinku správní žalobě (viz § 73 SŘS)

▪ teoreticky též přichází v úvahu:

▪ **konverze** ISA - určitý vadný (typicky nicotný) ISA je prohlášen za jiný ISA bezvadný, pokud splňuje všechny jeho obsahové a formální náležitosti (viz § 157 SŘ)

▪ **konvalidace** ISA – dodatečné zhojení vad, v důsledku právních skutečností, které nastanou dodatečně

▪ **ratihabice** ISA – dodatečné schválení vadného ISA

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Správní akty

- **vady smíšených správních aktů** a jejich *náprava*
- *vady zákonnosti* s možností přezkumu zákonnosti OOP:
 - uplatnění dozorčího prostředku (přezkumné řízení dle § 174 odst. 2 SŘ) – může uplatnit nadřízený správní orgán v rámci instančního dozoru
 - přezkum ve správním soudnictví – řízení o zrušení OOP (§ 101a a násl. SŘS)
- **vady „jiných správních úkonů“**
 - *snadno opravitelné vady* – oprava aktu (správní orgán je opraví usnesením, které se pouze poznamená do spisu - viz § 156 odst. 1 SŘ)
 - *rozpor s právními předpisy* – zrušení aktu (zruší usnesením správní orgán, který je vydal - viz § 156 odst. 2 SŘ)
 - *náležitosti jiného úkonu* – konverze aktu (správní orgán usnesením prohlásí, že vyjádření, osvědčení nebo sdělení, které má náležitosti jiného úkonu, je tím úkonem, jehož náležitosti splňuje, pokud byl příslušný oba předmětné úkony vydat - viz § 157 SŘ)

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Veřejnoprávní smlouvy

- dvoustranné nebo vícestranné právní úkony které zakládají, mění nebo ruší práva a povinnosti (mají *konstitutivní účinky*) v oblasti veřejného práva
 - *nesmí* být v rozporu s právními předpisy a nesmí je obcházet a *musí* být v souladu s veřejným zájmem
 - vždy se posuzují podle *skutečného obsahu*
 - současná výchozí úprava je obsažena v *části páté SŘ*
 - představují *atypickou formu* realizace veřejné správy
 - historicky „veřejné smlouvy“
 - u nás v nedávné době „správní dohody“ resp. „dohody správně právního charakteru“
 - styčné prvky se smlouvami soukromoprávními
 - uzavírané *ve veřejné správě*; složí k plnění úkolů veřejné správy
 - VpS je třeba odlišovat od smluv uzavíraných veřejnou správou pro potřeby subjektů veřejné správy, kde se jedná o *soukromoprávní vztahy*
 - např. majetkoprávní jednání subjektů VS (nabývání veřejného majetku či nakládání s veřejným majetkem)
 - smlouva o dílo ...
- pozn. historicky, ale i v současnosti byla a je teorie a praxe tzv. veřejnoprávních smluv výrazně ovlivněna tzv. *francouzskou doktrínou*

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Veřejnoprávní smlouvy

- **druhy (typy) veřejnosprávních smluv**
 - *koordinační* - VpS mezi subjekty veřejné správy navzájem, za účelem plnění jejich úkolů
 - *subordinační* - VpS mezi subjektem veřejné správy a jiným subjektem odlišným od subjektu (potažmo jeho orgánu) veřejné správy
 - *jiné* - VpS o převodu nebo způsobu výkonu práv a povinností osob, které by jinak byly účastníky správního řízení

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Veřejnoprávní smlouvy

▪ VpS koordinační

- smlouvy, jejichž předmětem je výkon *státní správy*, mohou její subjekty vzájemně uzavírat, jen stanoví-li tak zvláštní zákon a jen se *souhlasem* nadřízeného správního orgánu; ten posuzuje VpS a její obsah z hlediska souladu s právními předpisy a veřejným zájmem
- Příklady:
 - VpS o transferu přenesené působnosti podle 63 či 66a zákona o obcích (v praxi se tyto smlouvy nejčastěji vztahují k agendě vyřizování přestupků)
 - smlouvy podle 26 či 37 SŘ, tj. VpS o zveřejňování obsahu úřední desky způsobem umožňujícím dálkový přístup a VpS o provozování elektronické podatelny
 - VpS o zajištění výkonu přenesené působnosti podle 6 a 190 stavebního zákona (zajištění výkonu vybraných agend úřadu územního plánování a zajištění výkonu agendy stavebního úřadu)
- *územní samosprávné celky* mohou vzájemně uzavírat smlouvy týkající se plnění úkolů vyplývajících z jejich *samostatné působnosti* při výkonu veřejné moci, jen stanoví-li tak *zvláštní zákon*
- Příklady:
 - smlouvy podle 3a a 3b zákona o obecní policii, tj. VpS o poskytnutí strážníků k plnění úkolů obecní policie

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Veřejnoprávní smlouvy

▪ VpS subordinanční

- pokud tak stanoví *zvláštní zákon*, může správní orgán uzavřít VpS s osobou, která by byla *účastníkem* podle § 27 odst. 1 SŘ, kdyby probíhalo řízení podle části druhé, a to i namísto vydání rozhodnutí
- podmínkou účinnosti takovéto VpS je *souhlas ostatních osob*, které by byly účastníky podle § 27 odst. 2 nebo 3 SŘ
- Příklady:
 - smlouvy, uzavírané namísto vydání územního rozhodnutí nebo stavebního povolení podle § 78 a § 116 stavebního zákona
 - stavební zákon zde mj. stanoví, že takové VpS lze uzavřít jen se souhlasem dotčených orgánů
 - dohoda o rozsahu a podmínkách provádění archeologických výzkumů podle § 21 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, uzavíraná mezi tzv. oprávněnou organizací a Akademií věd ČR

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Veřejnoprávní smlouvy

▪ VpS o převodu nebo způsobu výkonu práv a povinností

- ti, kdo by byli účastníky podle § 27 odst. 1 SŘ, kdyby probíhalo řízení podle části druhé, popřípadě ti, kdož účastníky takového řízení jsou, mohou uzavřít VpS týkající se převodu nebo způsobu výkonu jejich práv nebo povinností, *nevylučuje-li* to povaha věci nebo nestanoví-li zvláštní zákon jinak
- k uzavření takové VpS je třeba *souhlasu* správního orgánu; ten posuzuje veřejnoprávní smlouvu a její obsah z hlediska souladu s právními předpisy a veřejným zájmem
- Příklady:
 - v § 69 stavebního zákona se výslovně počítá s tím, že práva a povinnosti z regulačního plánu vydaného na žádost lze převést písemnou VpS, jejíž přílohou je regulační plán
 - přímo na základě § 162 SŘ lze takovou VpS převést práva a povinnosti např. z pravomocného územního rozhodnutí či z pravomocného stavebního povolení (SŘ pro tyto případy vychází z konstrukce, že takovou VpS by *nebylo* možné uzavřít jen tehdy, pokud by to *zakazoval* zvláštní zákon, nebo pokud by to *vylučovala* povaha věci)
 - kdo má podle zákona o vodách platné povolení k nakládání s vodami, může VpS umožnit výkon tohoto svého povolení jinému; uplatnění dané VpS může ale znemožnit příslušný vodoprávní úřad, pokud v dané věci stanoví jinak (§ 11 odst. 3 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách)

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Veřejnoprávní smlouvy

▪ uzavírání VpS

- probíhá *písemně*
- projevy vůle všech smluvních stran musí být *na téže listině*
- zpravidla je třeba *souhlasu* určeného správního orgánu

▪ přezkoumávání souladu VpS s právními předpisy

- lze přezkoumat *z moci úřední* a v případě zjištění rozporu s právními předpisy smlouvu *zrušit*
 - strana veřejnoprávní smlouvy, která není správním orgánem může dát *podnět* (do 30 dnů ode dne, kdy se o důvodu přezkoumání dozvěděla)
- k přezkoumání je *příslušný* správní orgán
 - společně nadřízený smluvním stranám (u koordinační smlouvy)
 - nadřízený správnímu orgánu, který je smluvní stranou (u subordinační smlouvy)
 - nadřízený orgánu, jehož souhlasu bylo třeba k uzavření smlouvy (u „převodní“ smlouvy)

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Veřejnoprávní smlouvy

▪ řešení sporů z VpS

- k návrhu smluvní strany
- spory rozhodují „přezkumné orgány“
 - výjimkou jsou „převodní“ smlouvy, kde rozhoduje přímo správní orgán, který udělil k jejímu uzavření souhlas

▪ změny a zánik VpS

- *smluvně* (písemně)
 - je třeba i souhlasu subjektů, jejichž souhlasu bylo třeba k jejímu uzavření
- *výpovědí* (písemně)
 - jen byla-li tato možnost dohodnuta
- *zrušení* (na písemný návrh)
 - ze zákonem stanovených důvodů (např. bylo-li takto dohodnuto)
 - pokud protistrana, nebo správní orgán, který uděloval souhlas k uzavření, nesouhlasí, lze jít cestou pro „řešení sporů“

- **přezkum správními soudy:** nikoli VpS samotné, ale souvisejících rozhodnutí („přezkoumání“, „řešení sporů“)

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Tzv. jiné správní úkony

- **JSÚ či jiné úkony VS** čili úkony jiné než správní akty, tzn. další formalizované administrativní úkony právní povahy
- **základní znaky**
 - slouží k naplňování úkolů VS
 - nestanoví práva a povinnosti
 - mají obvykle právní význam (ale také nemusí)
- **různorodá skupina**
 - úkony *výslovně* upravené v části čtvrté SŘ, tj. *vyjádření, osvědčení, ověření a sdělení* (viz výklad k ISA)
 - *další* „srovnatelné“ úkony hmotně právně upravované ve zvláštních zákonech, ale procesně taktéž vycházející z části čtvrté správního řádu (tj. taktéž zpravidla s prvky ISA)
 - např. nejrůznější *souhlasy, stanoviska, evidenční a registrační úkony, informační úkony* apod.

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Tzv. jiné správní úkony

Příklady

- *souhlas*
 - územní souhlas (§ 96 StavZ)
 - souhlas s provedením ohlášeného stavebního záměru (§ 106 StavZ)
- *stanoviska*
 - stanoviska a závazná stanoviska vyžadovaná § 4 StavZ i s procesními specifiky
 - obecná procesní úprava závazných stanovisek v § 149 SŘ
- *evidenční a registrační úkony*
 - evidence a registrace příslušných údajů v nejrůznějších informačních systémech či registrech veřejné správy, popř. ve veřejných seznamech či státních evidencích
- *informační úkony*
 - poskytování informací (ex offa či na žádost), poskytování výpisů, opisů apod.
- pozn. zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby (stanoví povinnost orgánů veřejné moci poskytovat digitální služby a přijímat digitální úkony)

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Faktické úkony s přímými právními důsledky

- **faktická (neformální) správní činnost**, která je uskutečňována na základě zákona a jejímž prostřednictvím jednotlivé úřední osoby v konkrétních případech zasahují do právních poměrů fyzických či právnických osob
- **druhy:**
 - **faktické pokyny**
 - správní úkony zákonem zmocněné úřední osoby, spočívající v operativně ukládaném závazném zákazu nebo příkazu určitého jednání (např. vykazání osob z ohroženého místa či zabránění vstupu do takového místa, příkaz ke změně směru jízdy apod.), které je adresát povinen respektovat
 - typicky udělovány mimo prostory vykonavatelů veřejné správy
 - formu zákon obvykle nepředepisuje; z povahy věci jsou udílány zpravidla ústně, popřípadě posunkem nebo i za pomoci technického zařízení
 - Příklad: § 15 odst. 1 zákona č. 553/2991 Sb., o obecní policii
Strážník je oprávněn *příkázat* každému, aby na nezbytně nutnou dobu nevstupoval na strážníkem určená místa nebo se na nich nezdržoval nebo po dobu nezbytně nutnou setrval na určeném místě, je-li ohrožen život, zdraví, majetek nebo veřejný pořádek a vyžaduje-li to plnění úkolů obecní policie. Každý je povinen *příkazu* strážníka uposlechnout.

Přehled hlavních forem realizace (činnosti) veřejné správy

Faktické úkony s přímými právními důsledky

▪ bezprostřední zákroky

- jsou realizovány, je-li třeba zasáhnout do práv osoby, a to aniž by o tom bylo z časových důvodů možno rozhodnout postupem stanoveným pro správní řízení, a vyžaduje to naléhavost zásahu či nemožnost jiného právního řešení; musí být dodržena zásada *přiměřenosti zásahu*
- jde-li o situaci nepředvídatelnou, kterou je nutno okamžitě řešit (např. požár nebo přistižení osoby podezřelé z protiprávního jednání), anebo vyžadující moment překvapení, bez něhož by prováděný úkon ve zásadě ztratil smysl (typické pro správní dozor všeho druhu)
- často se jedná o *policejní úkony* - např. v případě, že je důvodná obava, že je ohrožen život nebo zdraví osoby anebo hrozí-li větší škoda na majetku
- Příklad: § 40 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky
Policista je oprávněn vstoupit bez souhlasu uživatele do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek a provést tam potřebné úkony nebo jiná opatření jen tehdy, jestliže *věc nesnese odkladu* a vstup tam je nezbytný pro ochranu života nebo zdraví osob anebo pro *odvrácení závažného ohrožení* veřejného pořádku a bezpečnosti.

▪ exekuční úkony

- specifické faktické úkony, jimiž se provádí exekuce (např. úkony vyklizení objektu dle § 123 SŘ)

▪ zajišťovací úkony

- specifické faktické úkony, jimiž se zajišťuje účel a průběh správního řízení (např. předvedení či vykázání z místa jednání)

Prameny ke studiu

- Průcha, P.: Správní právo, obecná část. 8. vydání. Brno : Doplněk – A. Čeněk Plzeň, 2012, str. 147 – 158, str. 251 – 319
- Kopecký, M.: Správní právo 2. vydání, C.H.Beck, Praha 2021, str. 27 - 32, 150 – 206